

Sygn. akt III UK 426/18

POSTANOWIENIE

Dnia 29 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z odwołania T. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G.

o przyznanie emerytury,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 29 stycznia 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 15 maja 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, bez obciążania skarżącej kosztami zastępstwa procesowego pozwanego organu rentowego w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 15 maja 2018 r. oddalił apelację ubezpieczonej T. W. od wyroku Sądu Okręgowego w G. VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 20 grudnia 2017 r. oddalającego jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 21 września 2017 r. odmawiającej przyznania prawa do emerytury.

W sprawie tej ustalono, że ubezpieczona (ur. 30 stycznia 1960 r.) od dnia 14 marca 1988 r. jest zatrudniona na stanowisku nauczycielki w Zespole Szkół nr [...] w G. w pełnym wymiarze czasu pracy. Na dzień złożenia wniosku z 11 września 2017 r. udowodniła 20 lat, 11 miesięcy i 4 dni okresów nauczycielskiego

zatrudnienia, w tym 23 lata, 2 miesiące i 3 dni okresów składkowych oraz 6 lat, 6 miesięcy i 18 dni okresów nieskładkowych. Legitymuje się stażem ubezpieczeniowym ogólnym w wymiarze 29 lat 8 miesięcy i 21 dni, ale na datę wydania zaskarżonej decyzji nie rozwiązała stosunku pracy.

Sąd *meriti* uznały odwołanie za nieuzasadnione, ponieważ osoby urodzone po 31 grudnia 1948 r. a przed 1 stycznia 1969 r., które zamierzają przejść na wcześniejszą emeryturę, musiały spełnić warunki z art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela do 31 grudnia 2008 r., za wyjątkiem warunku rozwiązania na swój wniosek stosunku pracy, który mogą wypełnić po tej dacie. Jednakże do dnia wydania spornej decyzji przez organ emerytalny powinny rozwiązać stosunek pracy na swój wniosek. Skoro w rozpoznawanej sprawie Sądy ustaliły, że nie doszło do rozwiązania nauczycielskiego stosunku pracy, który jest nadal kontynuowany, to nie został spełniony ten konieczny warunek nabycia prawa do emerytury nauczycielskiej, skutkujący wydaniem decyzji odmownej. Skoro zatem ubezpieczona nie rozwiązała stosunku pracy, to nie mogła nabyć prawa do wcześniejszej emerytury, a sądy nie miały obowiązku badania, czy ubezpieczona spełnia pozostałe warunki do przyznania jej spornego świadczenia.

W skardze kasacyjnej ubezpieczona zarzuciła naruszenie: 1/ art. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz art. 2 Konstytucji przez pozbawienie powódki pewności prawnej, „czy w przypadku przejścia na emeryturę zostanie jej uznany okres pracy w gospodarstwie rolnym, a więc w zmuszona jest do podjęcia ryzyka cechującego się tym, że w przypadku gdy rozwiązałaby ona stosunek pracy, to nie wiedziałyby, czy przysługuje jej prawo do emerytury, z kolei brak jakiejkolwiek możliwości do ustalenia stażu pracy bez podejmowania takiego ryzyka i tym samym zlikwidowania stanu niepewności prawnej sprzeczny jest z zasadą pewności prawnej i demokratycznego państwa prawnego”, 2/ art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności w związku z art. 45 Konstytucji RP, przez pozbawienie skarżącej prawa do sądowego rozpoznania, „co przejawia się faktem, że zgodnie z decyzją organu rentowego oraz stanowiskiem Sądu pierwszej i drugiej instancji, powinna ona rozwiązać stosunek pracy, kiedy to ma świadomość, że przysługiwać jej będzie wtedy niższa emerytura, bowiem okres stażu w gospodarstwie rodziców, nie

zostanie uwzględniony i dopiero po rozwiązaniu tego stosunku miałyby, ona możliwość ustalenia tej okoliczności, a więc uzależnienia możliwości dochodzenia swoich praw na drodze sądowej od spełnienia dodatkowych wymogów, w tym podjęcia znacznego ryzyka, co stoi w sprzeczności z zasadą prawa do uczciwego i rzetelnego procesu”, 3/ art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 2215 ze zm.) przez niezastosowanie i nieustaleniem, czy ubezpieczona na dzień 31 grudnia 2008 r. wykazała się 30-letnim stażem pracy.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ubezpieczona wskazała na jej oczywistą zasadność, gdyż nie ma „żadnej możliwości, aby uzyskać pewność prawną w przedmiocie ustalenia, czy w przypadku jej przejścia na emeryturę okres pracy w gospodarstwie rodziców zostałby uwzględniony. Zmuszona zatem byłaby do rozwiązania stosunku pracy i dopiero później dochodzenia na drodze sądowej swoich racji, co w jej ocenie jest sprzeczne z zasadą demokratycznego państwa prawnego”. Wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania w zakresie ustalenia stażu pracy w gospodarstwie rolnym, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w (...) oraz zasądzenia od „pozwanego na rzecz powódki” kosztów procesu przed Sądem Najwyższym, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie od ubezpieczonej na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie jej do merytorycznego rozpoznania. W przypadku powoływania się na przesłankę tzw. „przedsądu” z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., skarżąca powinna w stosownym wywodzie prawnym wykazać, że w sprawie doszło do kwalifikowanego oczywistego naruszenia prawa, widocznego *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy, oraz że skutek takiego naruszenia zapadł wyrok

oczywiście wadliwy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2011 r., V CSK 113/11, LEX nr 1101690 oraz powołane tam orzecznictwo). Tymczasem skarżąca nie wykazała, że Sąd drugiej instancji dopuścił się oczywistego naruszenia prawa w kwalifikowanym rozumieniu, ani że zaskarżony wyrok jest oczywiście wadliwy. W sprawie niniejszej fundamentalne znaczenie miało ustalenie, czy ubezpieczona spełniła wynikający z art. 88 ust. 1 i 1a Karty Nauczyciela warunek uzyskania prawa do emerytury nauczycielskiej w postaci rozwiązania stosunku pracy - na swój wniosek (art. 88 ust. 1) lub w okolicznościach określonych w art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela (art. 88 ust. 1a). Prawo do emerytury na podstawie art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela nauczyciel nabywa bowiem po rozwiązaniu stosunku pracy, jeżeli do tego momentu posiadał wystarczający szczególny staż nauczycielski oraz wymagany staż ogólny. Zatem prawo do emerytury powstaje po spełnieniu wszystkich warunków wynikających z art. 88 ust. 1 lub art. 1a Karty Nauczyciela w związku z art. 100 ustawy emerytalnej i art. 86 Karty Nauczyciela (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2016 r., I UK 377/15, LEX nr 2188622). W przedmiotowej sprawie skarżąca tego warunku nie wypełniła, ponieważ do dnia wydania przez organ rentowy kontestowanej decyzji nie rozwiązała stosunku pracy. W konsekwencji dalsze rozważania Sądów *meriti* w zakresie posiadania wymaganego ogólnego stażu ubezpieczeniowego do nabycia spornej emerytury nie były potrzebne, zwłaszcza gdy w skardze kasacyjnej zabrakło zarzutu naruszenia art. 10 ustawy emerytalnej w związku z art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela. Istota spornej decyzji emerytalnej polegała na rozstrzygnięciu o prawie do konkretnego świadczenia jako całości, a nie o ustaleniu poszczególnych elementów wymaganych do przyznania świadczenia (spornej emerytury), co wyklucza orzekanie o spełnieniu innego warunku (ogólnego stażu pracy) potencjalnie wymaganego do nabycia nauczycielskiej emerytury, która skarżącej nie przysługiwała w sytuacji nierozwiązania nauczycielskiego stosunku pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2000 r., III UKN 147/00, OSNAPiUS 2002 nr 16, poz. 389).

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., bez obciążania skarżącej kosztami zastępstwa

procesowego pozwanego organu rentowego w postępowaniu kasacyjnym (art. 102 k.p.c.).